

Aprobat în ședința Guvernului din _____2026

Decizia protocolară nr. _____/2026

AVIZ

la proiectul de lege cu privire modificarea Legii nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției

Guvernul a examinat proiectul de lege cu privire modificarea Legii nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 188 din 6 iunie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, având ca reper propunerile parvenite în urma discuțiilor cu reprezentanții Institutului Național al Justiției, și prezintă opinia consolidată în baza punctelor de vedere formulate de către autoritățile implicate.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Domeniul acesta ține de competența Parlamentului și este în conformitate cu prevederile art. 66 din Constituția Republicii Moldova privind atribuțiile de bază ale Parlamentului.

În contextul Notei de fundamentare, proiectul de lege propune înlăturarea unor lacune ale cadrului normativ prin reglementarea unor aspecte ce vizează perfecționarea mecanismului de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror, în special în ceea ce privește regimul incapacității temporare de muncă al audienților, asigurarea medicală, suspendarea formării profesionale și reîncadrarea acestora.

Finalitatea urmărită constă în instituirea unui cadru normativ care să asigure protecția drepturilor audienților Institutului Național al Justiției în situația de incapacitate temporară de muncă, inclusiv sub aspectul asigurării medicale, al reglementării exprese a suspendării și al reîncadrării în procesul de formare, precum și al revizuirii condițiilor de examinare și absolvire a cursurilor de formare inițială prin prisma standardelor internaționale.

La forma actuală a proiectului, se înaintează următoarele comentarii și propuneri de îmbunătățire.

Ab initio, analiza proiectului relevă că autorul utilizează în mod alternativ noțiunile „incapacitate temporară de muncă”, „boală”, „accident”, „motive de sănătate”, „motive medicale” și „alte afecțiuni temporare ale sănătății” fără a delimita conținutul juridic al acestora și fără a stabili dacă acestea desemnează aceeași ipoteză normativă sau situații distincte.

Prin urmare, formulările utilizate în proiectul de lege necesită a fi revizuite sub aspectul delimitării temeiurilor care justifică suspendarea formării inițiale. Deși proiectul face referire la noțiunile „boală” sau la „incapacitate temporară de muncă”, acesta nu precizează dacă este vizată exclusiv incapacitatea temporară de muncă determinată de starea de sănătate a audientului. Or, potrivit punctului 3 din Instrucțiunea privind constatarea incapacității temporare de muncă, condițiile și modul de eliberare a certificatului de concediu medical, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 667/2025, certificatul de concediu medical poate fi eliberat și pentru alte situații prevăzute de lege, inclusiv maternitate, carantină sau starea de sănătate a copilului aflat la întreținerea persoanei asigurate. În lipsa unei delimitări exprese, dispozițiile proiectului sunt susceptibile de interpretarea că suspendarea formării inițiale poate interveni în toate cazurile în care este eliberat un certificat de concediu medical, și nu doar în situația incapacității temporare de muncă generate de boala audientului. În vederea asigurării clarității și previzibilității normei, se recomandă precizarea expresă a cazurilor care constituie temei pentru suspendarea formării inițiale.

Articolul I:

La punctul 1 articolul 19 alineatul (2¹) și articolul 20 litera h), textul „asigurare obligatorie de asistență medicală, farmaceutică, medicamente, dispozitive medicale” se va substitui cu textul „asistență medicală în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală, în condițiile Legii nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”.

Aceasta rezultă din faptul că, prin modificările operate anterior în cadrul normativ, audienții cursurilor de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror au fost incluși în categoria persoanelor asigurate de către Guvern în sistemul asigurării obligatorii de asistență.

La punctul 2, în contextul propunerii de completare a articolului 20 alineatul (1) cu litera j), proiectul legii se va revizui sub aspectul corelării interne a dispozițiilor referitoare la regimul bursei pe durata incapacității temporare de muncă.

Astfel, la articolul 19, alineatul (2²) propus stabilește menținerea bursei în cuantum de 60 % pe durata incapacității temporare de muncă, iar dreptul prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera j) face trimitere la acest cuantum. În schimb, articolul 22¹ alineatul (3) prevede că, pe durata suspendării statutului de audient, acesta beneficiază de bursă în cuantum de 80 %, făcând trimitere la același articol 19 alineatul (2²), deși acesta stabilește un cuantum diferit. Totodată, alineatul (8) al aceluiași articol prevede că suspendarea statutului de audient din motive de sănătate nu atrage obligația de restituire a bursei. În acest context, dispozițiile proiectului nu sunt corelate sub aspectul cuantumului bursei și al regimului juridic aplicabil acesteia pe durata suspendării formării inițiale, fiind necesară revizuirea acestora în vederea eliminării contradicțiilor și asigurării unei reglementări coerente și previzibile.

Proiectul de lege stabilește că pe durata suspendării, din motive de sănătate, a statutului de audient, audientul beneficiază de bursă, iar, în condițiile articolului 20 alineatul (1) litera k), ulterior încetării cauzei de suspendare, acesta se reîncadrează în același an de studii sau, dacă recuperarea programului de formare nu este posibilă, în anul de studii următor. Totuși, proiectul nu reglementează situația juridică a audientului pentru perioada cuprinsă între încetarea cauzei care a determinat suspendarea și momentul reîncadrării efective în anul de studii următor, nefiind clar dacă, în acest interval, audientul beneficiază în continuare de bursă sau dacă plata acesteia încetează sau audientul beneficiază de bursă în cuantumul integral prevăzut de lege ori dacă se menține cuantumul redus stabilit pe perioada suspendării.

Astfel, se va examina opțiunea suspendării procesului de formare inițială, dar nu a statutului de audient.

La punctul 4, se recomandă reevaluarea privind necesitatea completării articolului 22 cu alineatul (1¹), potrivit căruia incapacitatea temporară de muncă sau altă afecțiune temporară a sănătății confirmată prin acte medicale nu constituie temei de încetare a statutului de audient al cursurilor de formare inițială, din perspectiva evitării paralelismelor normative. În acest sens, se observă că proiectul propune deja completarea articolului 19 cu alineatul (2³) care stabilește că perioada incapacității temporare de muncă nu atrage pierderea calității de audient. În consecință, soluția legislativă propusă la articolul 22 alineatul (1¹) reiterează aceeași regulă juridică, fără a rezulta necesitatea unei reglementări distincte.

La punctul 6, se propune completarea Legii nr. 152/2006 cu articolul 22¹, potrivit căruia „statutul de audient” se suspendă în cazul incapacității temporare de muncă sau al altor stări de sănătate care fac imposibilă participarea la activitățile de formare inițială.

În același timp, alineatul (3) al articolului propus stabilește că, pe durata suspendării, audientul își păstrează calitatea de audient și beneficiază de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Astfel, se constată că, potrivit articolului 4 alineatul (4) litera b¹) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, audienții cursurilor de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror fac parte din categoria persoanelor pentru care Guvernul are calitatea de asigurat și beneficiază de asigurare obligatorie de asistență medicală, în condițiile legii. În acest context, se consideră că utilizarea cuvintelor „suspendarea statutului de audient” este susceptibilă să genereze neclarități de ordin juridic și administrativ.

Din punct de vedere juridic, noțiunea de „statut” reprezintă ansamblul drepturilor și obligațiilor aferente unei anumite categorii de persoane. Suspendarea statutului poate fi interpretată ca suspendarea tuturor drepturilor și obligațiilor care decurg din această calitate, inclusiv a temeiului care justifică încadrarea persoanei într-o anumită categorie evidențiată de autoritățile publice.

Or, intenția autorilor este una diferită, și anume – menținerea drepturilor audientului pe perioada incapacității temporare de muncă, inclusiv a dreptului de

a beneficia de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Totodată, din perspectiva mecanismelor de evidență și raportare a persoanelor asigurate, utilizarea unei noțiuni care presupune suspendarea statutului poate genera interpretări neuniforme și disfuncționalități în procesele administrative aferente confirmării și menținerii calității de persoană asigurată.

Prin urmare, în vederea asigurării unei reglementări clare și lipsite de ambiguități, se reiterează recomandarea substituirii cuvintelor „suspendarea statutului de audient” cu o formulare care să vizeze exclusiv procesul de formare profesională, cum ar fi cuvintele „suspendarea procesului de formare inițială”.

În vederea asigurării unei reglementări clare și lipsite de ambiguități, se propune expunerea alineatului (3) al articolului 22¹ cu următorul cuprins:

„(3) Pe durata suspendării, audientul își păstrează calitatea de audient, statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală și dreptul la bursă în cuantumul prevăzut la art. 19 alin. (2²).”

La punctul 8, cu referire la completarea articolului 25 cu alineatul (4²), se recomandă reexaminarea formulării „nesusținerea evaluărilor curente din motive medicale”, deoarece aceasta nu reflectă cu suficientă precizie ipoteza normei. În situația reglementată, audientul nu refuză și nici nu omite să susțină evaluarea, ci se află în imposibilitatea de a participa la aceasta din motive de sănătate confirmate documentar.

În vederea asigurării unei exprimări clare și a corelării cu alineatul (4¹) propus în proiectul de lege, se recomandă substituirea cuvintelor „nesusținerea evaluărilor curente” cu o formulare care să reflecte imposibilitatea participării la evaluare, cum ar fi „neparticiparea la evaluările curente” sau „imposibilitatea participării la evaluările curente”, după caz.

Totodată, în compartimentul 4.2 „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative” din Nota de fundamentare, se menționează că proiectul de lege, pe unele aspecte, nu generează impact financiar, iar impactul altor măsuri urmează a fi stabilit în procesul de avizare de către Guvern.

În acest context, este de remarcat faptul că proiectul propune instituirea unor drepturi și garanții suplimentare pentru audienții Institutului Național al Justiției, inclusiv menținerea bursei în anumite situații și suspendarea raporturilor de formare din motive de sănătate, măsuri care pot genera implicații financiare asupra bugetului instituției. Potrivit articolului 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, nota de fundamentare trebuie să conțină evaluarea impactului financiar și argumentarea costurilor aferente implementării soluțiilor legislative propuse. Prin urmare, Nota de fundamentare urmează a fi completată cu o evaluare clară a impactului financiar al proiectului, inclusiv estimarea costurilor generate de implementarea acestuia și indicarea surselor de finanțare corespunzătoare.

În contextul proiectului de lege, în vederea eficientizării procedurilor de verificare a integrității candidaților la admiterea în cadrul Institutului Național al Justiției, precum și a persoanelor care candidează la funcțiile de

judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă, se prezintă unele intervenții de natură să contribuie la eliminarea formalismului excesiv, la eficientizarea termenelor de examinare și la orientarea resurselor autorităților de control către aspectele esențiale ale integrității instituționale.

Cu referire la modificările la Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, la articolul 3 alineatul (1) litera j) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, textul „, persoanele care participă la concursul de admitere la Institutul Național al Justiției și persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă” se va exclude.

Cu referire la modificările la Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, la articolul 15, alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Institutul solicită de la Autoritatea Națională de Integritate informația privind lipsa interdicției de a ocupa o funcție ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității ori dintr-o hotărâre a Consiliului Superior al Procurorilor sau a Consiliului Superior al Magistraturii, iar de la Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea candidaților care au promovat prima probă a concursului. În cel mult 45 de zile, aceste autorități comunică Institutului constatările lor.”

La articolul 17, alineatul (4)¹) va avea următorul cuprins:

„(4)¹) În urma verificărilor efectuate, Autoritatea Națională de Integritate eliberează informația privind lipsa sau existența unei interdicții de a ocupa o funcție care derivă dintr-un act de constatare definitiv al acesteia ori dintr-o hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii sau a Consiliului Superior al Procurorilor. În cazul în care informația eliberată atestă existența unei astfel de interdicții, precum și necoresponderea candidatului criteriului de reputație ireproșabilă prevăzut de Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorului și de Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, candidatul este eliminat din concurs.”

La articolul 28, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Comisia pentru examenele de absolvire verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură. Comisia pentru examenele de absolvire solicită de la Autoritatea Națională de Integritate informația privind lipsa interdicției de a ocupa o funcție, ce derivă dintr-un act de constatare definitiv al Autorității ori dintr-o hotărâre a Consiliului Superior al Procurorilor sau a Consiliului Superior al Magistraturii, iar de la Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea persoanelor care urmează a fi admise la examenul pentru funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă. Autoritățile menționate comunică Institutului constatările lor în cel mult 45 de zile.

Persoanele care întrunesc condițiile prevăzute de lege sunt incluse în lista persoanelor admise la examen.”

Adițional, se propune completarea proiectului cu articolul 19¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 19¹.** Transferul între categoriile de candidați la funcția de judecător și de procuror

(1) În termen de cel mult o lună de la data emiterii ordinului de înmatriculare, audientul cursurilor de formare inițială poate solicita, prin cerere motivată, transferul din categoria candidaților la funcția de procuror în categoria candidaților la funcția de judecător sau invers.

(2) Transferul se dispune prin ordin al directorului, în limitele numărului de locuri aprobate de Consiliu pentru fiecare categorie și cu respectarea ordinii descrescătoare a mediilor obținute la concursul de admitere.

(3) După expirarea termenului prevăzut la alin. (1), schimbarea categoriei de candidat nu mai este posibilă.

(4) Transferul nu aduce atingere statutului de audient, cuantumului bursei și duratei de formarea inițială parcurse până la momentul transferului.”

Argumentare: În practică, Institutul Național al Justiției s-a confruntat diferite cazuri în care audienți au solicitat, la scurt timp după înmatriculare, trecerea dintr-o categorie în cealaltă, fie din considerente vocaționale clarificate pe parcursul formării, fie ca urmare a schimbării circumstanțelor personale. Norma propusă instituie un mecanism clar, predictibil și echitabil de transfer, de natură să valorifice corect potențialul candidaților și să prevină demotivarea ori abandonul unor audienți valoroși.

Articolul 19¹ recunoaște dreptul audientului de a solicita, prin cerere motivată, în termen de cel mult o lună de la emiterea ordinului de înmatriculare, transferul din categoria candidaților la funcția de procuror în cea a candidaților la funcția de judecător sau invers. Transferul se dispune prin ordin al directorului, exclusiv în limitele numărului de locuri aprobat de către Consiliu pentru fiecare categorie și cu respectarea ordinii descrescătoare a mediilor obținute la concursul de admitere. Termenul de o lună are caracter de decădere, asigurând stabilitatea procesului de formare, iar transferul nu aduce atingere statutului de audient, cuantumului bursei și duratei formării inițiale deja parcurse. Reglementarea dă expresie dreptului persoanei la libera alegere a muncii și a profesiei, garantat de art. 43 din Constituția Republicii Moldova, permițând candidatului să-și adapteze opțiunea profesională la vocația reală, fără a compromite rezultatele concursului de admitere. Condiționarea transferului de existența locurilor disponibile și de ordinea descrescătoare a mediilor asigură echilibrul dintre interesul individual și principiile meritocrației, transparenței și egalității de tratament a candidaților deja admiși.

Complementar, la articolul 20 alineatul (2) litera b), cuvântul „continuu” se va exclude, ca fiind unul nepotrivit procesului de formare.

Având în vedere realitățile cu care se confruntă Institutul Național al

Justiției în partea ce ține de numărul scăzut de audienți care aplică și media generală ridicată necesară de a fi obținută de către audient pentru a nu fi obligat să restituie suma bursei achitată de către instituție, precum și tergiversarea procesului de încadrare efectivă a absolvenților în câmpul muncii, se propune revizuirea acestui mecanism.

Astfel, modificarea mecanismului actual de formare, absolvire și încadrare în câmpul muncii constă în introducerea mecanismului de repartizarea automată în câmpul muncii, efectuată de către instituție în baza mediei generale obținute (pentru un termen minim stabilit), eliminarea obligativității restituirii sumei bursei în baza criteriului de note și introducerea unei răspunderi materiale (restituirii sumei bursei), dacă absolventul refuză locul de muncă oferit sau raporturile de serviciu încetează la cererea absolventului înainte de termenul stabilit (cu excepțiile unor situații în care încetarea a survenit din motive neimputabile absolventului).

Modelul propus oferă o garanție absolventului că imediat după absolvire va fi angajat și va avea salariu și instituie acestuia obligația de activa în funcția propusă un anumit termen (în caz contrar restituie suma bursei).

Actualul mecanism păstrează obligațiile financiare drastice (restituirea bursei), dar nu oferă nicio garanție. Absolventul finalizează cursurile și trebuie să aștepte organizarea concursului care, având în vedere toate etapele necesare de parcurs, poate dura o perioadă îndelungată. În această perioadă absolventul nu are salariu, iar angajarea în câmpul muncii devine dificilă, dat fiind faptul că în orice moment poate fi lansat concursul.

Astfel, modificarea sugerată va asigura o protecție riguroasă a banului public prin instituirea *răspunderii materiale* și va asigura absolvenții cu locuri de muncă, asigurând atractivitatea funcțiilor, iar instanțele și procuraturile din Republica Moldova – cu personal calificat.

În contextul celor expuse, Guvernul comunică susținerea proiectului, cu luarea în considerare a observațiilor menționate în prezentul Aviz.